17/02/2022

108 χρόνια από την Αυτονομία της Βορείου Ηπείρου

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Σαν σήμερα, το πολυτάραχο 1914 εγκαινιάζεται η αυτονομία της Βορείου Ηπείρου με πρωθυπουργό τον Βορειοηπειρώτη Γεώργιο Χρηστάκη Ζωγράφο, ενώ στη συνέχεια και στο πλαίσιο της απομάκρυνσης του ενδεχομένου ένωσης με την μητέρα Πατρίδα, οι βορειοηπειρώτες προχωρούν σε εξέγερση.

17 Φεβρουαρίου 1914. Ιστορική μέρα για τον Βορειοηπειρωτικό αγώνα. Για άλλη μια φορά ξαναζωντανεύει ο ηρωϊσμός κι η φιλοπατρία, που πριν 90 τόσα χρόνια οι Ιερολοχίτες στο Δραγατσάνι την υπέγραψαν με το αίμα και τη θυσία τους.

Έτσι και τώρα. Στις 4 το απόγευμα πάνω από 2000 Ιερολοχίτες, έχοντας επί κεφαλής τον Πρόεδρο και τα μέλη της Κυβερνήσεως, κήρυξαν επίσημα την αυτονομία ολόκληρης της Βορείου Ηπείρου, στο Αργυρόκαστρο.

Στη μεγάλη τούτη ώρα **ο Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως Βασίλειος,** γεμάτος συγκίνηση μίλησε στα πλήθη : «Αδελφοί Ηπειρώτες ..., η Ήπειρος... έχοντας την ελπίδα της στο Θεό και στηριγμένη στη δύναμη των παιδιών της και στη βοήθεια όλου του Ελληνισμού, με αρχηγό τον Γεώργιο Ζωγράφο ρίχνεται στον αγώνα κι ανυψώνει, σαν σημαία της αυτονομίας, την παλιά βυζαντινή σημαία...

Η Ήπειρος είναι αποφασισμένη να την διατηρήσει απρόσβλητη και μόνο αν θα πατήσουν στο πτώμα και του τελευταίου Ηπειρώτη, θα μπορέσουν οι εχθροί ν' απλώσουν πάνω της βέβηλο χέρι. Ηπειρώτες ! ... Εμπρός για την πίστη και την Πατρίδα ! Ζήτω η ανεξάρτητη Ήπειρος ! ...».

Την άλλη μέρα, στις 18 Φεβρουαρίου, **η Κυβέρνηση της αυτόνομης Ηπείρου** κυκλοφορεί μια προκήρυξη, με την οποία προσκαλεί όλους τους Ηπειρώτες να δώσουν το παρών στο μεγάλο αγώνα.

«Ηπειρώτες,

... Η απόφαση για την «αυτόνομη πολιτεία της Βορείου Ηπείρου» πάρθηκε, γιατί η πατρίδα μας κινδυνεύει ... Μας αποσπούν απ' την αγκαλιά της μητέρας μας Ελλάδας. Μας αρνούνται την αυτοδιοίκηση στο αλβανικό κράτος. Μας αρνούνται ακόμα και τις εγγυήσεις, που θα μας περιφρουρούσαν τη ζωή, τη θρησκεία, την περιουσία, την εθνική μας ύπαρξη ...

Γι' αυτούς τους λόγους,

Κ η ρ ύ σ σ ε ι

Η Βόρειος Ήπειρος την ανεξαρτησία της και προσκαλεί τους πολίτες της, με κάθε θυσία, να υπερασπίσουν την ακεραιότητα του εδάφους και τις ελευθερίες της εναντίον κάθε προσβολής.

Η προσωρινή Κυβέρνηση

Ο Πρόεδρος

Γεώργιος Χρ. Ζωγράφος

Τα μέλη

Ο Δρυϊνουπόλεως, Βασίλειος

Ο Κορυτσάς, Γερμανός

Ο Βελλάς και Κονίτσης, Σπυρίδων».

****

Λίγες μέρες αργότερα, στις **27 Φεβρουαρίου,** βγαίνει το διάταγμα της επιστρατεύσεως που καλεί στα όπλα όλους τους μάχιμους, από 18 μέχρι και 40 χρόνων.

Ημέρα επιστράτευσης ορίστηκε η 1η Μαρτίου. Μέσα σε τρεις μέρες όλοι έπρεπε να παρουσιαστούν, όπου όριζε το διάταγμα.

****

Η ανταπόκριση που είχε σ' όλη τη **Βόρειο Ήπειρο** το απελευθερωτικό κίνημα, φαίνεται κι απ' την προκήρυξη του προέδρου της αυτόνομης Πολιτείας της Ηπείρου, **στις 21 Φεβρουαρίου 1914.**

«... Γεμάτος ευγνωμοσύνη βλέπω την αφοσίωση και την εμπιστοσύνη του Ηπειρωτικού λαού προς τους αρχηγούς της αμυνόμενης πατρίδας μας. Γεμάτος από ελπίδα και θάρρος βλέπω τον ενθουσιώδη πατριωτισμό σας πάνω στον οποίο στηρίζεται η τύχη της χώρας. Κανένα μίσος εναντίον της Αλβανίας δεν «οπλίζει το χέρι μας... Άμυνα, μέχρις εσχάτων, είναι το μόνο μέσο σωτηρίας που μας απομένει. Άμυνα, όμως, ενός ευγενικού και πολιτισμένου λαού..., που σέβεται τα δίκαια όλων των πολιτών, Χριστιανών η Μωαμεθανών...»

*****

Φτάνει η μέρα της επιστράτευσης, 1 Μαρτίου 1914. Το Αργυρόκαστρο, όπως κι άλλες πόλεις, γεμίζουν από Ιερολοχίτες, που ολοπρόθυμα είναι αποφασισμένοι να δώσουν το αίμα τους για τη λευτεριά της πατρίδας τους. Μήνες τώρα ζούσαν μ' αυτό το όνειρο. Και, να, που 'φτασε η ώρα να ριχτούν στη μάχη.

Ανάμεσα στους φλογερούς Ιερολοχίτες, κι οι σπουδαστές του Διδασκαλείου της Ζωσιμαίας Σχολής των Ιωαννίνων.

Την άλλη μέρα, **στις 2 Μαρτίου το πρωϊ, στη Μητρόπολη Αργυροκάστρου** τελέστηκε κατανυκτική Θεία Λειτουργία. Και μετά, ένας νεαρός Ιερολοχίτης, σπουδαστής του Διδασκαλείου προσφώνησε τον Πρόεδρο Γ. Ζωγράφο :

«Εξοχώτατε,

Όταν ακούσαμε την πρόσκλησή Σας, χωρίς κανένα δισταγμό εγκαταλείψαμε τα σχολικά θρανία, με την απόφαση, Ηπειρώτες κι εμείς, να τρέξουμε στη φωνή της

σφαγιαζομένης Ηπείρου. Αυτής της πατρίδας, που συνεχίζει τους εθνικούς άθλους των ηρωϊκών Σουλιωτών κι είναι αποφασισμένη να ταφεί κάτω απ' τα ερείπιά της παρά να παραδοθεί σε δολοφόνους σφαγιαστές. Το δίκιο κι η ιερότητα του αγώνα μας αλλά κι η έμπρακτη αλληλεγγύη των συμπατριωτών μας, όπου κι αν βρίσκονται, θα πρέπει σ' όλους μας να δυναμώνει την πεποίθηση, ότι ο ευγενέστατος αυτός αγώνας μας, στο τέλος θα ευοδωθεί...».

*****

Χαρακτηριστικός είναι κι ο διάλογος ανάμεσα σ' ένα Ηπειρώτη Ιερολοχίτη της Δερβιτσάνης που είχε τότε ορισθεί σαν ένα από τα στρατολογικά κέντρα και στον Άγγλο απεσταλμένο, μέλος της Διεθνούς Επιτροπής Ελέγχου. Το αντιγράψαμε απ' την Εφημερίδα «Πυρσός Βορείου Ηπείρου», Φεβρουάριος 1980.

-Πόσα φυσίγγια έχεις ; ρωτάει ο Άγγλος.

-Αυτά που 'χω στις θήκες μου, του απαντάει ο Ιερολοχίτης.

-Πόσα είναι ;

-Εξήντα.

-Αυτά μόνο έχεις ;

-Έχω και σαράντα στο κατάλυμά μου.

-Δηλαδή, εκατό. Άλλα δεν έχεις ;

-Όχι, αποκρίνεται ο Δερβιτσιώτης.

-Με εκατό φυσίγγια θα πολεμήσεις ; Γίνεται πόλεμος με εκατό φυσίγγια ; Κι άμα σωθούν αυτά, τι θα κάνεις ;

-Και την Κυβέρνηση γιατί τη σχηματίσαμε, μυλόρδε, παρά για να φροντίσει, τι θα κάνουμε, όταν σωθούν τα 100 φυσίγγια. Και τα χρήματα που δίνουν οι Ηπειρώτες, γιατί άλλο παρά για φυσίγγια τα δίνουν...

-Έχετε, λοιπόν, χρήματα ;

-Στέλνουν οι Ηπειρώτες κάθε μέρα.

-Έχουν στείλει πολλά ;

-Ως δύο-τρία εκατομμύρια για πρώτη δόση. Και στέλνουν καθημερινά και δέκα έξι σωστά χρόνια μπορούμε να κρατήσουμε πόλεμο με στρατό 50.000 στο πόδι ,

μιλόρδε.

-Αλλά ο Βηδ (ο Αλβανός ηγεμόνας) θα σας δώσει όσα προνόμια κι εγγυήσεις θέλετε. Γιατί είσαστε τόσο αδιάλλαχτοι ;

-Αν οι Γάλλοι, μιλόρδε, σας έδιναν όλων των ειδών τα προνόμια και σας έπαιρναν την Αγγλία, τι γνώμη θα δίνατε, Άγγλοι σεις ;

-Αυτό είναι άλλο, είπε νευρικά.

-Είναι κάτι περισσότερο από όμοιο, μιλόρδε. Στο σπίτι του νοικοκύρη δε δίνει προνόμια ο φιλοξενούμενος αλλ' ο νοικοκύρης, αν θέλει, δίνει, όσα του αρέσει. Κι εμείς μέσα τώρα στην Αυτόνομη Ήπειρο δεν έχουμε άλλο σκοπό παρά να τους θεωρήσουμε όλους ίσους κι ελεύθερους, να δώσουμε εγγυήσεις, και προνόμια κι ο,τι θέλουν, αλλά να 'μαστε εμείς οι νοικοκυραίοι και να μη μας δώσουν σαν να 'μαστε νοικάτορες. Αυτή είναι η ουσία, μιλόρδε, και τα τουφέκια γι' αυτή κι όχι για καμιά άλλη δουλειά έχουν το φουσέκι.

****

Μ' αυτή τη δύναμη της ψυχής, με τη θερμή πίστη, ότι ο Θεός θα ευλογήσει το δίκαιο αγώνα τους και με τη συνείδηση, ότι εκτελούν

χρέος ιερό προς την πατρίδα τους, ρίχνονται στη μάχη.

Ξέρουν, βέβαια, ότι ο εχθρός είναι και σε αριθμό και σε όπλα και σε ξένη βοήθεια, σε πολύ καλύτερη θέση απ' αυτούς.

Κι όμως, οι Ηπειρώτες δε λιποψυχούν. Γιατί ξέρουν κάτι άλλο, πολύ σημαντικό. Ότι, όταν κανείς αγωνίζεται για τα ιερά και τα όσια της φυλής του, εκείνο που μετράει πάνω από υλικό εξοπλισμό κι αριθμητική δύναμη, είναι της ψυχής η φλόγα κι η αντοχή.

Γι' αυτό και προχωρούν αποφασιστικά, γενναία. Όπως ταιριάζει στους Έλληνες κάθε εποχής , όταν η πατρίδα τους καλεί να υπερασπιστούν την τιμή και τη λευτεριά της.

Ο ΥΜΝΟΣ ΤΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

Πεντακόσια χρόνια σκλάβοι,
κάτω απ' άγριο ζυγό,
ζούσαμε με μιαν ελπίδα,
η Ήπειρός μας πως θα γίνει

μιαν ημέρα Ελληνική.
******
Και μιαν αυγινή του Μάρτη,
σπάνε ξάφνου τα δεσμά
και με περισσή λαχτάρα
χαιρετάμε δακρυσμένα
την πανώρια Ελευθεριά.
******
Τη χαρήκαμε ένα χρόνο
μ' όλη της την ομορφιά...
Τώρα φεύγουν, μας αφήνουν
σε μιαν άκρη απελπισιά...
******
Μ' από κάτω απ' τη σκιά της
όποιος έμαθε να ζει
ξέρει πως και να πεθάνει
πριν την αποχωρισθεί.
******
– Στάσου αντρίκεια Ηπειρώτη
και δεν είσαι μοναχός.
Τον ιερό σου τον αγώνα
παραστέκει ο Ελληνισμός !

(Από το βιβλίο «Αξέχαστες Ελληνικές Πατρίδες» Τεύχος Β :Βόρεια Ήπειρος Εκδόσεων «Ζωής του Παιδιού»)